

NORDENS SYDGRÆNSE OG SÖNDERJYLLAND

Av professor KNUD FABRICIUS, Köpenhamn

MIN Fætter kom nogle Aar efter 1920 ind til en Boghandler i Rothenburg ob der Tauber, og da denne opdagede, at han var Dansk, blev han ophidset over, at Fætter kom fra det Land, som (ved Folkeafstemning) havde genvundet den nordlige Halvdel af Slesvig. Navnlig var han meget indigneret over Tabet af »die urdeutsche Stadt Tondern». Min Fætter spurgte ham saa om, hvor stor han ansaa Tönder for at være. »Tondern, Tondern; ei was, das wird wohl eine Stadt von 30 bis 40,000 Einwohnern sein.» Min Fætter oplyste ham saa om, at Tönder havde knapt 5000 (»kaum 5000«).

Dette lille Træk har sin Interesse, fordi det er typisk. Der skal kun ringe Realitet til at danne det Undervandsskær, der løfter Fölelsernes Hav fra rolige Vande til en voldsom Stemnings Bølge. Naar man i store Dele af Tyskland kan skabe en stærk Agitation paa det slesvigske Spörgsmaal og ud herfra indsamle betydelige Pengesummer til Stötte for det tyske Arbejde i Nordslesvig, anser vi Danske dette — for en stor Del — for fremkaldt ved meget ringe Viden om de reelle Forhold ved den fjerne Landegrænse. Mutatis mutandis er det et lignende Forhold, som ligger til Grund for, at den tyske Marine för 1918 overvejende rekruteredes med Værnepligtige fra Sydtyskland, der intet kendte til Havet og derfor nærrede et romantisk Sværmeri derfor.

Men ogsaa Nordboer nærer ofte mærkelige Tanker om Nordens Sydgrænse, den Linje, som deler Sönderjylland i to politiske Halvdele. Nogen naturlig Grænse, d. v. s. en af Naturforholdene skabt Grænse, kan den næppe kaldes. Grænsen mellem Danmark og Tyskland, Skelbækgrænsen, gaar ganske vist paa det længste gennem meget folketomme Egne, thi paa begge Sider af Grænselinjen löber et Bælte af Enge og Heder af 1—2 Mils Bredde. Kun ganske enkelte Steder overskærer Grænsen gamle Forbindelseslinjer, som

t. Eks. naar Beboerne af Landsbyen Fröslev paa dansk Grund maa opsøge deres gamle Familiegrave paa Hanved Kirkegaard paa tysk Grund. Men nogen Hindring for at komme fra Syd til Nord, eller Nord til Syd, frembyder Skelbækgrænsen ikke. Derimod skal man mod Öst, ved Flensborgfjord, ikke gøre mange Skridt syd for Grænsen, för man hörer, at tysk Sprog og Sindelag nu er fremherskende, og selv om man i Midterlandet og mod Vest kan færdes 1—2 Mil syd for Grænsen i en overvejende dansktalende Egn, vil man ved Samtale med Beboerne opdage, at Flertallets Sympatier er tyske. Grænsen af 1920 er ikke en naturlig, men en Sindelagsgrænse. Naar visse Kredse i Tyskland i Modsætning hertil kræver Kongeaagrænsen tilbage, er Svaret herpaa, at den Grænse, som Preussen og Östrig ved Vaabenmagt tvang Danmark til at modtage 1864, hverken var naturlig eller folkelig. Her rinder den smalle Kongeaa gennem et frodigt, ensartet tætbeholdt dansk Landskab, og i mere end 90 Procent af Böndergaardene mellem Kongeaaen og Skelbækken vilde en fremmed allerede för 1914 være blevet svaret paa Dansk, i mere end 75 % vil desuden danske Sympatier have slaaet ham i Möde. Jeg skal senere komme tilbage til denne mærkelige Kendsgerning, at der i Nordslesvig altid har været flere dansk-talende end dansk-sindede. Jeg skal kun foreløbig gøre opmærksom paa, at de fleste Medlemmer af den tyske Minoritet endnu i Dag taler Dansk.

Syd for Grænsen af 1920 tales der — bortset fra det nævnte Bælte mod Vest og en Del af Staden Flensborgs Befolkning — altsaa overvejende Tysk; paa Landet Plattysk, i Stæderne Høj-tysk. Som vi hörte, er de faa dansktalende Landsogne ikke en Gang overvejende dansksindede. Og dog findes der en dansksindede Minoritet i Sydslesvig, ligesom der er en tysksindede Minoritet i Nordslesvig. Men den første er for en stor Del tysktalende, ligesom Tyskerne i Nordslesvig overvejende er dansktalende. Hvad er dette for besynderlige Forhold! I andre Lande, som t. Eks. i Finland, plejer dog Sprog og Sindelag at dække hinanden. Forklaringen er af historisk Art, skyldes Udviklingen.

Danmark har en Gang haft en Grænse, der for saa vidt var naturlig, fordi den dannedes af en Flod (Ejderen), ikke som senere af en Aa eller en Bæk. Endnu ved Begyndelsen af 1800-Tallet var denne Grænse i det Store og Hele ogsaa en sproglig Grænse, og den var tillige en national Grænse, for saa vidt som alle Slesvigere i patriotisk Følelse var knyttede til den danske Konge og den

danske Stat. Naar Flensborgs Borgere 1806 talte om »den patriotiske Følelse, hvorved vi paa det helligste er forbundne med Gud, vor Landsfader og vore Medborgere», gav de paa en heldig Maade Udtryk for det Syn, der den Gang deltes af det langt overvejende Flertal af Sønderjyllands Beboere. Ja, en moderne kielsk Historiker (Eckardt) har sagt om det syd for Ejderfloden liggende urtyske Holstein, der den Gang var en Del af den danske Stat: »Man følte sig endnu mere som dansk Undersaat end som Slesvig-Holstener. Tyskland var et saa vagt Begreb. Derfor kunde Følgen blive, at Hengivenheden for Danmark var stadig voksende.» Der fandtes altsaa en Stats-Patriotisme, der deltes af alle Borgere fra Skagen lige til Hamborgs Porte, lige meget om de var dansk- eller tysktalende.

Det er som en Rest af denne gamle Stats-Patriotisme med den stærke Vedhængen ved Kongens Person, at vi maa søge Forklaringen til, at der den Dag i Dag syd for Grænsen af 1920 findes en dansksindet, men væsentlig tysktalende Minoritet. Men hvad er Forklaringen til, at ikke alle dansktalende Beboere af Nord-slesvig er dansksindede?

Ogsaa her maa vi spørge Historien. Ved Aar 1800 var Folkesproget ganske vist endnu Dansk indtil det sydligste af Sønderjylland, men enhver Fremmed, der rejste igennem Landet, vilde overfladisk faa et ganske andet Indtryk. Naar han fra Danmark kom ind i Slesvig, mødtes han først af en Toldgrænse og tysktalende Toldembedsmænd; Hotelværtten i den første slesvigske Købstad, hvor han overnattede, behandlede den Rejsende som Overklassemenneske og tiltalte ham derfor paa Tysk; de rige Købmænd og Embedsmændene, som han kom i Forbindelse med, gjorde det samme; læste han den lokale Avis, var den skrevet paa Tysk, og besøgte han Købstadens Kirke, vilde han rimeligvis faa en tysk Præken at høre. Kun hvis han tilfældigvis gav sig i Samtale med Diligencekusken eller paa Gennemrejsen gav sig i Snak med en Mand af Underklassen, en Smaaaborger eller en Bonde, vilde han opdage, at der under den ydre Fernis laa en Undergrund af ganske anden national Farve. Den Bondekultur, som Hovedmassen af Sønderjyllands Befolkning sad inde med, var som al Bondekultur enkel; den var knyttet til og bestemt af Livet paa Bondegaarden, dens Marker og Enge. Men den var autochton og dansk. Fra hele Nord- og Mellemslesvig har vi de gamle »Bondelove» (»Vider») i Behold, opskrevne helt ned paa 1800-Tallet. Gennem

dem kan vi følge Bøndernes daglige Liv, deres Fællesdyrkning og Fælleshöst, Arbejdet med Kreaturerne Græsning paa Fællesjorden, Aaernes Regulering, Engenes Overrisling («Stövning») o. s. v. Disse Bondelove er skrevne paa Dansk. Og denne Bondekultur var ikke alene af materiel Karakter. Sit aandelige Indhold har den ganske vist delvis overtaget fra Samfundets Overklasser, men den har trofast bevaret disse Laan i dansk Sprogdragt, efter at de oprindelig danske Overklasser var blevet fortysskede. Man har i vore Dage optegnet over et halvhundrede danske Folkeviser rundt om i Sønderjylland, foruden mange Skæmteviser. Nord for den nye Grænse af 1920, i Sundeved, lever saaledes endnu Sagnet om Ebbe Skammelsen, og syd for den, i Grumtoft i Angel, Visen om Kong Valdemar og liden Kirsten. Da Folkevisernes Tid var til Ende, fik man paa 1700-Tallet en stor Indvandring af Almueviser fra Kongeriget; i Valsbøl vest for Flensborg, paa nuværende tysk Omraade, er der saaledes optegnet en dansk Vise om den engelske Admiral Nelsons Kamp paa Köbenhavns Rhed 2den Paaskedag 1801.

De to vigtigste Vidnesbyrd om denne Befolknings Danskhed er dog Stednavnene og Personnavnene. Den Dag i Dag er hele Sønderjylland oversaaet med Landsby- og Gaardnavne af dansk Herkomst. Undertiden kan de nu bære ydre tysk Form, men naar man skraber paa Skallen, skinner det ægte Metal igennem. Thi »Erdkirch», der skulde betyde »Jordkirke», er i Virkeligheden sammensat af »Hjord» og »Kær». »Tüchschau», et paa Tysk meningsløst Stednavn, da det ikke kommer af »Tücke», bestaar af det danske Mandsnavn »Tyge» og Ordet »Skov». »Hadersleben» har ikke Navn af, at Beboerne skulde leve et særligt trættekært Liv, men er sammensat af Navnet »Hother» og »Lev» = Ejendom. Over hele Sønderjylland findes en Snes Bynavne paa »-lev», en Type som ikke findes syd for Ejderen. Det samme gælder om Navnene paa -ager, -ved, -mark, -skov og -röd. Navnene paa -by skyldes mulig svensk Kolonisation i Vikingetiden. Andre Stednavne viser ganske vist fællesgermanske Former (t. Eks. -inge og -stad), men det vil ikke være muligt at paavise nogen Form, som Sønderjylland har tilfælles med Tyskland, men ikke med Danmark, saa at den kunde bruges som Bevis paa tysk Bosættelse.

Saa er der Navnene paa Mennesker. Der findes ogsaa paa dette Omraade en bestemt Navneskik, som Sønderjyderne altid har haft og endnu har tilfælles med Danskerne og som adskiller dem fra

deres Grander mod Syd. Det er Dannelsen af Slægtsnavne ved at betegne en Mand som Søn af hans Fader, altsaa Andersen, Hansen, Jessen, Madsen, Nielsen, Nissen, Petersen, Sørensen o. s. v. Denne Betegnelse er nordisk (i Sverige og Norge paa -son) og stiller Sønderjylland i bestemt Modsætning til Holsten, hvor Efternavnene har Formen Dirks, Matz, Marx o. s. v. (egentlig: Sohn des Matz). Desuden har Fornavnene (Döbenavnene) paa dansk og sønderjysk Grund et fra Tysk forskelligt Præg (Johannes bliver paa tysk Grund til Johann og Hans; paa dansk til Jens og Jes). Endnu i vor Tid træffer vi et overvejende Antal Navne paa -sen og i nordisk Form i den brede Befolkning i Sønderjylland, som et utvetydigt Vidnesbyrd om, hvor den nationalt hører hen.

Der er endelig det sønderjyske Landsmaal, som er det fjerde store Vidnesbyrd om Befolkningens Hjemmehørsforhold. Det skiller sig grammatisk kun i to Punkter fra Östdansk, det som hersker paa Öerne og i Köbenhavn. Det ene Punkt er, at Artiklen sættes foran Substantivet (Eks. æ hus, ö. d. huset); det andet er, at Perfektum Participium mangler t som Neutrumsmærke (æ hær hör). Men det sønderjyske Landsmaal, som för 130 Aar var raadende over den altovervejende Del af Slesvig, er siden da trængt tilbage til tæt syd for den nuværende Grænse.

Sønderjylland var ved 1800 altsaa et Land med en Overklasse med tysk Tale og Kultur og en dansktalende Underklasse med gammel Bondekultur. Begge Klasser var i lige Grad patriotiske. Men Napoleonstidens Ulykker rystede Overklassens Loyalitet over for den danske Konge og Stat, og da derefter den tyske Enhedsstræben i Romantikens Tidsalder voksede, vendte Embedsmændene og de rige Köbmand Blikket mod Syd og begyndte at føle sig som Tyske. Den slesvigholstenske Bevægelse dannede sig i Liberalismens Tid 1830—1848 af unge Advokater og Industridrivende under Feltraabet: »Los von Dänemark!»

Det var dette Raab, som kom til at virke delende paa Underklassen i Stad og paa Land. Statens Myndighed over Befolkningen spaltedes ligefrem i to modstridende Dele: En central og en lokal. At det tyske Talesprog i Tiden 1800—40 havde erobret Landbefolkningen i den sydlige Tredjedel af Slesvig, bidrog hertil. Men overalt i Sønderjylland fulgte en ikke ringe Del af de mest besiddende Borgere og Bönder Embedsmændene i deres tysksindede Udvikling. Slægtskabsforbindelser mellem Præster og Bönder, Indvandring af dygtige holstenske Landmænd til Stor-

gaardene, Beundring for det »fine» tyske Kultursprog, Foragt for den danske Bondestand, Tro paa at Hovedstaden Köbenhavn ökonomisk udnyttede Provinserne, det var nogle af de vigtigste Motiver, der förte Dele af den jevne Befolkning over i den tyske, slesvigholstenske Lejr. Dette er den Dag i Dag Grundstammen i det tyske Mindretal i Nordslesvig. Men Hovedmassen af den nordslesvigske Befolkning gik den modsatte Vej. Dens Kongetroskab forblev usvækket, og Kendskabet til dansk Aandsliv og materielt Liv gennem Laanebogssamlinger og Aviser skabte hos den et nyt og sympatetisk Syn paa dansk Kultur. Religiöse Strömninger, navnlig den af Grundtvig vakte, bidrog dertil. Tillige var der i Nordslesvig fra gammel Tid en politisk Selvstændighedsfölelse over for de lokale Embedsmænd, en Kritik af Statens Indretninger og Værktøj, der minder om de norske Bönders, men denne Kritik ramte ikke det överste Led, det patriarkalske Kongedöme. Kongen var jo fra gammel Tid opfattet som den jevne Befolknings Forsvarer mod Embedsmændene; »de Slyngler», som en sönderjydsk Folkeföorer kaldte dem, naar hans naturlige Retsfölelse brödes med deres Juristeri. Endnu den Dag i Dag er det ikke let at være Embedsmand i Nordslesvig, og Befolkningen anses for stejl, indesluttet og »krakilsk». Men det er ogsaa talende for den gamle Tankegang, at Genforeningen med Danmark i 1920 kun kunde tænkes gennemfört ved den symbolske Handling, at Kongen red over Grænsen paa sin hvide Hest.

Man vil nu forstaa Aarsagerne til, at der nord for den moderne Grænse findes en tysksindet Minoritet paa c. 15 % (o. 30,000 Mennesker), og syd for den en dansksindet Gruppe, der dog er betydelig mindre (o. 12,000 M.). Medens den sidste stiller sig loyalt til de i Tyskland bestaaende politiske Forhold og kun gör Krav paa at maatte pleje dansk Kultur, har de tysksindede Nordslesvigere — ligesom Hovedmassen af Provinsen »Schleswig-Holstein» — Grænseflytningskravet til Hovedprogram. Skönt de tysksindede nord for den nye Grænse kun udgör mellem en Sjattedel og en Syvendedel af Nordslesvigs samlede Befolkning og mindre end 1 Procent af hele Danmarks Folkemasse, kræver man frejdigt Kongeaagrænsen tilbage, hvorved 160,000 dansksindede atter vilde komme under Fremmedherredöme. Ja nogle sigter i Overensstemmelse med det gamle altyske Program mod et Tyskland »von Skagen bis Adria, von Cales bis zum schwarzen Meer».

I Kejsertidens Tyskland motiverede man officielt sin Besiddelse

af Sønderjylland med, at »hvad den tyske Örn en Gang har slaaet sin Klo i, og hvad der er vædet med tyske Soldaters Blod, opgiver man aldrig»; — et Ræsonnement, som man kanske ogsaa i Finland har hört, om end fra anden Side. Kejsertidens liberale Tyskere (Rade, Tiedje m. fl.) gik ikke længere end til at erklære, at selv om Slesvig var erhvervet ved Uret, gjaldt det om »i den nobleste Form» at göre denne Uret til Ret, d. v. s. at germanisere Landet paa den blideste Maade. Heroverfor hævdede man fra dansk Side — og hævder den Dag i Dag — at det afgörende maa være Befolkningens egen Vilje, ikke ydre Magt. Et Folk har Ret til selv at bestemme, til hvilket Statssamfund det vil höre, eller om det vil udgöre en selvstændig Stat, ligesom det ogsaa har Ret til at afgöre, hvilken Statsforfatning og hvilken Regering det vil have. Den der i Danmark er Fader til denne Tanke, er vor store Filolog J. N. Madvig. Han var i 1850 Statsraad (Medlem af det styrende Ministerium), og Danmark var den Gang — mærkeligt nok — i samme Situation som 1920, at det havde Mulighed for at genvinde hele Sønderjylland. Heroverfor hævdede Madvig, at Sydslesvigerne med en vis Ret kunde betragte sig som hörende sammen med Holstenerne, den Ret nemlig, som laa i, at de i Aarhundreder havde været i administrativ Forbindelse med Holsten, og önskede denne bevaret. Man burde tage Hensyn hertil, mente Madvig. For ham var Nationaliteten, d. v. s. Sindelaget, »det eneste sande indre Baand i det politiske Legeme». Folkestemningen burde respekteres, baade naar den gik i dansk og i tysk Retning. Ved Siden heraf burde den sproglige Grænse træde tilbage i Betydning. Madvig er altsaa den egentlige Fader til Folkeafstemningstanken. Den sejrede ikke i Danmark 1850, men den sejrede derefter i Löbet af Aarene, og det er paa dette Grundlag, at Grænsen af 1920 er draget. Dog ikke dogmatisk, thi det er klart, at geografiske og ökonomiske Hensyn kan indvirke modificerende. Derfor blev »die urdeutsche Tondern» med dens 5000 Indbyggere 1920 lagt nord for Grænsen, skönt den var tysksindet, nemlig fordi Stadens Opland i overvejende Grad stemte Dansk, og den som tysk Ejendom vilde være blevet et Enklave i dansk Land og have mistet sine ökonomiske Eksistensmuligheder. Tönder er da ogsaa nu overvejende dansksindet.

Fra tysk Side har man aldrig anerkendt Folkenes Selvbestemmelsesret. Den moderne Nazisme hævder i Modsætning hertil: »Et Folk dannes af 3 Faktorer: Blut, Boden und Kultur. Men Blodet

er det förste og störste.» Hitler selv har skrevet: »En Kineser bliver ikke tysk, fordi han begynder at tale Tysk og stemmer paa et tysk Parti.» Det er omtrent det samme Standpunkt, som Hovedmassen af det danske Folk stod paa i 1850 og som gjorde, at Madvig ikke kunde gennemføre sin Selvbestemmelsestanke. Meget vel. Lad os et Öjeblik stille os paa det nazistiske Standpunkt og se, hvad Fölgen vilde blive for Sönderjylland af i Dag. Ikke det, som Tyskerne mener, at Gränsen atter skulde flyttes mod Nord til Kongeaaen. Tværtimod, den vilde glide den modsatte Vej, ned mod Ejderen. Thi Stednavnene er jo alle danske eller utyske; altsaa er »das Boden» ikke tysk. Befolkningens Navne er den Dag i Dag de samme som i Danmark; altsaa er »das Blut» ikke tysk. Og alle Folkeviser og alle Folkeminder, al Folkesæd og Folkeskik peger mod Nord; altsaa er »die Kultur» heller ikke tysk. At det danske Sprog i Tidens Löb er trængt tilbage fra Sydslesvig, og at Befolkningens Hovedmasse er gaaet over til at være tysksindet, skulde ikke være noget Kontraargument, da Hitlers Kineser jo ikke blev tysk, fordi han begyndte at tale Tysk og stemte tysk. Danmark vilde altsaa have gode Kort paa Haanden i Tyskland, hvis det mödte frem med Krav paa den sydlige Halvdelen af Slesvig. Men Danmark har resigneret og renonceret. Det önsker kun i Fred at beholde den nordlige Halvdelen, hvor det foruden »Blut, Boden und Kultur», ogsaa ejer Befolkningens Fællesskab med Danmark i Sprog og politisk Sindelag.

Men er da den tyske Minoritet i Nordslesvig, disse 15 Procent af Landsdelens Befolkning, ligesom Böhmens Sudetertyskere, en af en fremmed Regering mishandlet Folkegruppe, der med god Grund sukker efter Befrielse? Den paastaar selv dette, men med Henblik paa »Blut- und Boden»-Principets Betydning som grænse-regulerende Faktor maa det være tilladt at underkaste denne Paastand en nærmere Prövelse.

Först er der Anledning til at kaste et Blik paa, hvorledes Landsdelen saa ud ved Danmarks Overtagelse for 18 Aar siden. Slesvig var med eet Ord et vanrögtet Land. Jorden var delvis ude af Drift, Kvægbesætningerne decimerede, Vejene opkörte og hullede, og Skovene forhuggede. Flere Steder var der ved Fædrenes fireaarige Fraværelse fra Hjemmet indtraadt en moralsk Forvildelse hos Börnene, saa at Tyverier og Usædelighed ikke var usædvanlige. Lad nu være, at Verdenskrigen, ikke den tyske Regering, bærer Ansvar for sligt. Saa behövede paa den anden Side den

nye, danske Regering mange Aar for at gennemføre Genrejsningsarbejdet. Og den tyske Regerings Ansvar var det i hvert Fald, at Befolkningens dansksindede Hovedmasse var blevet behandlet som Borgere af anden Klasse, at Soldater fra dansksindede Hjem havde svært ved at faa Permission til Besög i Hjemmene, at de politiske Førere uden ringeste Grund blev holdt i Fængsel i mange Maaneder, og at et særligt Spioneringssystem anvendtes af Myndighederne over for alle dansksindede.

Men ogsaa ved Krigens Begyndelse 1914 var det danske Nordslesvig et vanrøgtet Land. Den preussiske Regerings Hovedinteresse for Landet havde ligget i de to Ord: Skatter og Rekrutter. En tynd paatvungen Kulturfernis paa et fremmed Sprog var, hvad Staten til Gengæld gav. Efter Skoleloven af 1888 var al Dansk-Undervisning i de offentlige Folkeskoler ophævet. I Kirkerne var mange Steder ved kunstige Midler tysk Prædiken indført. Ved Valggeometri og Udvisninger af ikke-preussiske Statsborgere søgte Regeringen at paavirke Befolkningens politiske Liv. For den mindste Kritik af den tyske Regering maatte de danske Redaktører vandre i Fængsel, og Anvendelsen af Navnet »Sønderjylland» var strafbar. Ved Statsopkøb af Jord dannedes Domæner, der besattes med Nybyggere fra de fjerneste Dele af Tyskland. Ganske vist nød Landbruget protektionistisk Støtte, der gav det en tilsyneladende Opblomstring, men til Gengæld stillede Landbruget paa et lavere Udviklingsstri end andre Landes.

Mange af disse Træk vil være mine svenske Læsere bekendt fra et andet, meget nærliggende Land mod Öst. Hvorledes lever nu det tyske Mindretal i det danske Nordslesvig?

Det har ikke alene Ret til at leve et tysk Kulturliv, men den danske Regering yder sin Støtte dertil. Der findes i Nordslesvig 85 tyske Skoler, heraf 30—40 offentlige, med ialt 3700 tyske Elever. Til Sammenligning skal anføres, at den danske Minoritet har 1 — een — offentlig Skole (i Flensborg). Studenter dimitteres til de danske Universiteter fra tyske Skoler og anerkendes her. Der holdes regelmæssig tysk Gudstjeneste i en Tredjedel af Nordslesvigs Kirker af tyske Præster, og det staar det tyske Mindretal frit for at danne Frimenigheder. De i tysk Tid dannede Statsdomæner er udstykkede til mindre Privatbrug, og de tysksindede Nordslesvigere har faaet en til deres Antal svarende Del deri. Det er desuden muligt for den tyske »Kreditanstalt Vogelgesang» at udlaane store Kapitaler, som er indsamlede i Tyskland (Millioner af Reichs-

mark) til Landmænd mod at faa Försteköbsret i deres Ejendomme, og Kreditanstalt Vogelgesang har ikke generet sig for at forsöge at lokke ogsaa danske Bönder til at modtage disse Laan. I Pressen hersker det frie Ord paa en i selve Tyskland aldeles ukendt Maade, og Tyskere, som stilledes for Domstole for Injurier mod danske Myndigheder, er blevet frikendte af de danske Domstole, fordi de havde handlet i »ophidset Stemning». Tyske Bibliotheker er rejste i Mængde i Nordslesvig, og et frit Foreningsliv tillades alle Tyskere, unge som gamle. Og vel har den danske Stat, ligesom i sin Tid den tyske, anvendt Valggeometri eller rettere: Valgarithmetik. Men denne bestaar i, at der ved en Bestemmelse i Valgloven til Rigsdagen er sikret den tyske Minoritet en Repræsentation i Folketinget, hvad der ellers vilde være tvivlsomt paa Grund af denne Gruppes lille Antal. Dette er kun nogle Træk af mange. Jo, vist er den tyske Minoritet undertrykt af Danmark og underkastet en Terror, der gör det naturligt, att den raaber til Himlen, eller i hvert Fald til Tyskland, efter Befrielse!

Men er det rigtigt, at Danmarks Sydgrænse ogsaa er Nordens Sydgrænse, ikke i politisk Henseende, men Grænsen mellem nordisk och germansk Kultur?

Al Nationalitet og al Kultur rummer en Blanding af godt og ondt i sig. Det er muligt, at Nordboerne af Naturen er altfor eksklusive; med en selvsk og selvgod Indstilling tilbøjelige til at lukke sig af for fremmed Paavirkning. Man overser hos mindre Folk let, at det tilvante ikke er noget selvfølgeligt, men blot noget tids- og stedspræget. Den ene Kulturbølge efter den anden er i Tidens Löb slaaet ind over vore Kyster; hvad vi nu betragter som noget for os særegent og særligt værdifuldt, var en Gang fremmed, men blev akklimatiseret og derved »nationalt». Kultur betyder ikke blot Vaner, men ogsaa Liv; Kulturen maa stadig forandre sig, hvis den ikke som stillestaaende Vand skal gaa i Forraadnelse. Uvilkaarligt ydes der Modstand herimod fra mange Sider. Lige saa vanskeligt det er for de enkelte Personer i smaa og tætbefolkede Lande at udvikle sig til betydelige og særprægede Personligheder, lige saa svært falder det for Folkene selv at tage mod de Kulturimpulser udefra, som har til Maal at ændre og udvikle den nationale Kultur. Men det maa ske. Europæiske Bølger har rullet og vil i Fremtiden rulle ind mod vore Kyster. Nogle er Civilisationens Modestrømninger, der blomstrer den ene Dag og

visner den næste, uden at efterlade varige Spor. Men andre Bølger er af det Indhold, at de maa have Lov til at befrugte vort Aandsliv, for at Sammenhængen i den nationale Udvikling kan bevares.

Skal man vælge dem, der kommer fra Öst, fra Syd eller fra Vest? Östeuropæisk Terror og nordisk Aand har til alle Tider dannet uforsonlige Modsætninger. Selv de, der föler en vis Sympati for östeuropæiske Idealer, vil ikke glemme, at de er blevet paatvunget den store Befolkning af en herskende Kaste. Men det er Nordens bedste Værn mod Öst, at Trældommens Aand aldrig har kunnet fæste Rod inden for dets Grænser.

Men ogsaa fra deres Naboer mod Syd skiller de skandinaviske Folk sig ud ved deres Mentalitet. Paa denne Front er Faren for en Overrisling maaske i dette Öjeblik mindre end nogensinde. Dog bör det ikke overses, at der i vort sydlige Udland — ved Siden af meget usmageligt eksisterer visse aandelige Værdier, som man i altfor høj Grad er tilbøjelig til at lukke Öjnene for. Der kunde t. Eks. peges paa den uselviske Hengivelse af sig selv for det folkelige Samfund, der er blevet til en Æressag og en Æresfölelse hos Mellem-Europas Befolkning. Denne Troskabsfölelse, der i sidste Instans synes at bygge paa oldgermansk Grundlag, förer til en Vilje til at ofre sig selv for Helheden, for Staten, eller — som det nu hedder — for »die Gemeinschaft». Det er en Vilje, som kan virke tiltalende paa den, der kommer fra et Land, hvor man i Almindelighed foretrækker at leve af Staten fremfor at dö for Staten. Naar saadanne Værdier hos vore sydlige Naboer overses, synes den Klöft mellem Nord- og Sydgermaner, som findes, at göres bredere end nödvendigt. Men Sagen er, at den skal jo dog en Dag fyldes til. Er det da klogt at göre Klöften bredere, end den nödvendigt maa være?

Det er et sörgeligt Faktum, at samtidig med at betydningsfulde nye Kulturströmninger stöder paa uoverstigelige Hindringer i nordisk Tankegang, bæres de ofte af en Idealisme, som savnes bittert i store Kredse i Norden. Under saadanne Forhold, da man maa »hvile paa Aarerne», gælder det dobbelt om nöje at föolge med i, hvad der foregaar i Verden, for ikke at stivne i gamle Ideer, som har overlevet sig selv.